

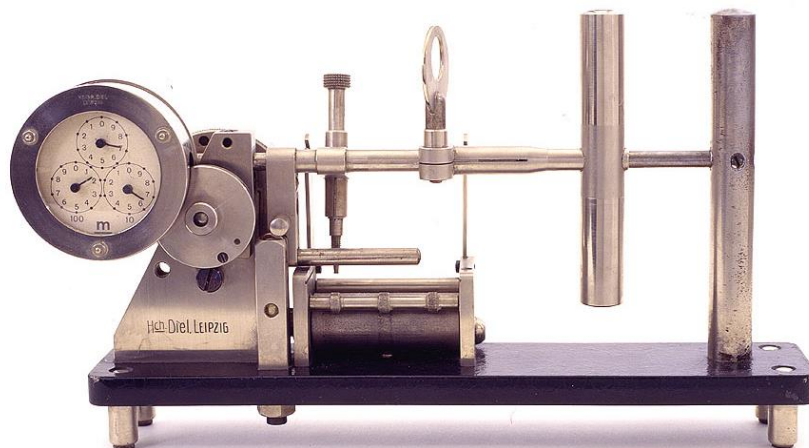
XXV NAUČNI SKUP

EMPIRIJSKA ISTRAŽIVANJA U PSIHOLOGIJI

29 – 31. MART 2019.

FILOZOFSKI FAKULTET, UNIVERZITET U BEOGRADU

INSTITUT ZA PSIHOLOGIJU
LABORATORIJA ZA EKSPERIMENTALNU PSIHOLOGIJU
FILOZOFSKI FAKULTET, UNIVERZITET U BEOGRADU

XXV NAUČNI SKUP

EMPIRIJSKA ISTRAŽIVANJA U PSIHOLOGIJI

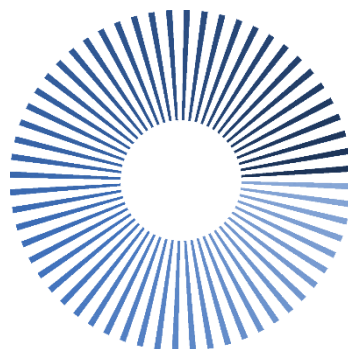
29 – 31. MART 2019.

FILOZOFSKI FAKULTET, UNIVERZITET U BEOGRADU

INSTITUT ZA PSIHOLOGIJU

LABORATORIJA ZA EKSPERIMENTALNU PSIHOLOGIJU FILOZOFSKI FAKULTET,
UNIVERZITET U BEOGRADU

BEOGRAD, 2019

Programski odbor:

Orlando M. Lourenço, Kai Ruggeri, Claus-Christian Carbon, Agostini Tiziano, Milica Vukelić, Ivana Stepanović Ilić, Dejan Todorović, Sunčica Zdravković, Iris Žeželj, Zoran Pavlović, Zvonimir Galić, Kirsten E. Bevelander, Dušica Filipović Đurđević, Slobodan Marković, Jérémy Lemoine, Dragica Pavlović Babić, Ksenija Krstić, Jasmina Kodžopeljić, Dražen Domijan, Ljiljana Lazarević, Oliver Tošković, Pavle Valerjev, Denis Bratko, Petar Čolović, Janko Međedović, Anja Wertag, Dragana Stanojević, Maja Savić, Nataša Simić, Maša Popović, Marina Videnović, Goran Opačić, Aleksandar Kostić, Nenad Havelka, Kaja Damnjanović (predsednica)

Organizacioni odbor:

Ljiljana Lazarević, Slobodan Marković, Olga Marković Rosić, Ivana Stepanović Ilić, Predrag Nedimović, Ksenija Mišić, Oliver Tošković, Marko Živanović, Kaja Damnjanović

Lektura i prelom: Ksenija Mišić

ANALIZA ODNOSA MOĆI U VIŠEGLASNOM SOPSTVU

Vladimir Džinović

Institut za pedagoška istraživanja, Beograd | v.dzinovic@gmail.com

Teorija višeglasja, konstruktivistička metafora zajednice sopstva i fukoovska teorija moći omogućuju da se sopstvo posmatra kao da je sačinjeno od mnoštva različitih ideoloških stanovišta (Bahtin), Ja-pozicija (Hermans), uloga (Mair, 1977) ili subjektivizacija (Fuko, 1997), koje kao glasovi stupaju u raznovrsne dijaloške odnose. Novina koju donosi ovaj rad jeste to što multiplo sopstvo ne posmatramo kao složenu, ali konzistentnu celinu, već više kao promenljivu stratešku situaciju sukoba glasova nejednakih snaga, u kojoj neki glasovi privremeno preuzimaju dominaciju u odnosu na druge koji predstavljaju glasove otpora. U radu se prikazuju dve studije slučaja, u kojima se ilustruje značaj borbe za dominaciju unutar višestrukog sopstva za konstituisanje doživljaja sebe kod uspešnih i neuspešnih učenika. Studije slučaja su deo šireg istraživanja o učenikom doživljaju školskog uspeha, u kome je učestvovalo 25 učenika srednje stručne škole. Za prikupljanje podataka primenjen je intervju o višeglasnom doživljaju sebe. Intervjuisani učenici su eksplicirali različite perspektive iz kojih doživljavaju sebe kao uspešne ili neuspešne u školi i zapisivali ih u formi glasova koji razmenjuju međusobno poruke, a zatim bili podstaknuti da opišu odnose između tih glasova, sa posebnim osvrtom na saradnju, konflikte i dominaciju. Za analizu podataka je korišćena deduktivna tematska analiza, sa teorijskim kategorijama Struktura i Dinamika (sa dve potkategorije Saradnja spram konflikata i Dominacija spram podređenosti). Prikazane studije pokazuju da doživljaj sebe kao uspešnog ili neuspešnog učenika proističe iz trenutnog odnosa snaga, koji podrazumeva da jedan glas ili grupa glasova zauzimaju poziciju iz koje su u mogućnosti da nametnu određeni narativ o sebi. Međutim, u oba slučaja postoji stalna tendencija glasova otpora da uzurpiraju postojeću stratešku situaciju i afirmišu alternativne narative o sebi, što doživljaj sebe kod učenika čini tenzičnim, promenljivim i kontekstualizovanim. Takođe, pokazalo se da višeglasno sopstvo uspešnih učenika odlikuje postojanje snažnog, operativnog glasa, koji je u stanju da u dijaloškom odmeravanju snaga sa drugim glasovima obezbedi sprovođenje u delo vrednosti koje se tiču posvećenosti, odgovornosti i istrajnosti. U slučaju neuspešnih učenika, takav glas ne uspeva da obezbedi dovoljno moći da nametne svoju perspektivu, pa primat preuzimaju glasovi koji se opiru perspektivama koje promovišu obrazovne vrednosti.

Ključne reči: višestruko sopstvo, višeglasje, moć, zajednica sopstva, studija slučaja

Theory of polyphony, constructivist metaphor of the community of self and Foucault's theory of power allow the self to be viewed as being constituted from a multitude of different ideological standpoints (Bakhtin, 1929/1984), I-positions (Hermans & Kempen, 1993), roles (Mair, 1977) or subjectivizations (Foucault, 1972), which as voices enter into diverse dialogues. The novelty brought about by this work is that we do not regard the multiple self as a complex but consistent whole, but rather as an ever changing strategic situation involving the struggle between voices of unequal forces, in which some voices temporarily dominate over others that are counter-voices. The paper presents two case studies, which are the result of a broader research on students' perceptions of the school success, in which 25 students from a secondary vocational school participated. In the data collection process interviews about the students' polyphonic identity were conducted. Interviewees explicated different perspectives from which they perceive themselves as successful or unsuccessful in school and recorded them in the form of voices, and then they were encouraged to describe the relationship between these voices, with particular reference to co-operation, conflicts and domination. For the data

analysis a deductive approach to thematic analysis is used, with the theoretical categories of Structure and Dynamics (with two subcategories Collaboration versus conflicts and Domination versus subjection). The studies show that the sense of self as a successful or unsuccessful student stems from the current relationship of power, which implies that a single voice or group of voices occupy a position from which they are able to impose a certain self-narrative. However, in both cases there is a constant tendency of counter-voices to usurp the existing strategic situation and affirm alternative self-narratives, making the sense of self tense, changeable and contextualized. It also turned out that the polyphonic self of successful students is characterized by the existence of a strong, operational voice, which is able to ensure the implementation of values relating to commitment, responsibility and persistence in a dialogical struggle with other voices. In the case of unsuccessful students, such a voice fails to provide enough strength to impose its perspective, so primacy is taken over by voices resisting perspectives that promote educational values.

Od podsticanja inicijative, saradnje i stvaralaštva u obrazovanju do novih uloga i identiteta u društvu (br. 179034), čiju realizaciju finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

OBRASCI PARTNERSKE AFEKTIVNE VEZANOSTI U PROSTORU LIČNOSTI
OPISANOM OSOBINAMA ALTERNATIVNOG PETOFAKTORSKOG MODELA

Dorđe Čekrlija

Filozofski fakultet, Banja Luka

Dajana Vrhovac

Filozofski fakultet, Banja Luka

Lana Vujaković

Filozofski fakultet, Banja Luka

Cilj studije je ispitati da li se ispitanici sa različitim obrascima partnerske vezanosti značajno razlikuju u osobinama ličnosti. Ličnost je opisana osobinama Alternativnog Petofaktorskog Modela, a obrasci partnerske afektivne vezanosti operacionalizovani modelom Bartholomewove i Horowitza.

Ispitano je 259 učesnika (185 žena) starosti od 20 do 68 godina. Osobine ličnosti su procijenjene upitnikom Zuckerman-Kuhlman-Aluja Personality Questionnaire-Revisited Form (ZKA-PQ-RF), koji ima pet skala: Ekstraverzija, Neuroticizam, Traganje za Senzacijama, Aktivitet i Agresivnost. Skale sadrže po četiri subskale koje omogućavaju procjene faceta. Pouzdanost skala se kreće od .51 do .78. U procjeni partnerske afektivne vezanosti je korišten upitnik Relationship Questionnaire (RQ) koji uključuje četiri stavke koje opisuju: sigurni, izbjegavajući, preokupirani i dezorganizovani obrazac. Podatak o dominantnom obrascu partnerske afektivne vezanosti je dobijen ispitanikovim izborom jednog od četiri obrasca koji ga najbolje opisuje. U analizi podataka je korištena diskriminativna analiza. Procjene osobina ličnosti su predstavljale kriterijske varijable, a dominantni obrazac partnerske vezanosti zavisnu varijablu. Potom su faceti osobina koje su identifikovane kao značajni prediktori afektivne vezanosti uzeti kao nezavisne varijable.

Diskriminativnom analizom je identifikovana jedna značajna diskriminativna fukcija ($R = .38$; $\lambda = .83$; $\chi^2(15) = 46.614$; $p = .000$) koju primarno određuju Neuroticizam (.95) i Agresivnost (.50). Vrijednosti centroida pokazuju da na diskriminativnoj funkciji najviše skorove postižu ispitanici sa preokupirnim obrascem. Naredna diskriminativna analiza sa facetima Neuroticizma kao prediktorima ($R = .40$; $\lambda = .81$; $\chi^2(12) = 52.688$; $p = .001$) je pokazala da su

SPONZORI SKUPA:

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

PROCEEDINGS OF THE XXIV SCIENTIFIC CONFERENCE EMPIRICAL STUDIES IN
PSYCHOLOGY (25; 2019., Beograd)

[Knjiga rezimea] / XXV naučni skup Empirijska istraživanja u psihologiji
29–31. mart 2019., Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu; [organizatori]

Institut za psihologiju i Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju – 1. Izd –
Beograd: Filozofski fakultet, 2019 – 140 str.

Kor. Nasl. – Knjiga rezimea na srp. i engl. jeziku – elektronsko izdanje

ISBN 978-86-6427-091-5

1. Institut za psihologiju (Beograd)
2. Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju (Beograd)
- a) Psihologija – Empirijska istraživanja – Knjiga rezimea